

Zondag 29 september 2013.

Het was een echte rustdag. King en ik hebben de hele dag het terrein van Lucien niet verlaten, Placide bleef omzeggens de hele dag in zijn bed. Af en toe kwam er iemand langs om ons welkom te heten. De hele dag was er geen bereik. We konden dus niemand laten weten dat we goed aangekomen waren, noch telefonisch noch met een sms.

Na de middag arriveert een jongen van dertien-veertien jaar vanuit Kiomi met vijftientig kilo klei die ik via Placide besteld heb. Ik betaal hem de overeengekomen \$25. Daarmee kan hij het inschrijvingsgeld voor het schooljaar betalen voor hem en zijn broertje. Met de klei wil ik een soort oventje of stoofje maken waarop houtsparend kan gekookt worden. Als dat lukt, wil ik later aan iemand aanleren zo'n oventjes te maken. Wie weet kan dit voor die persoon (personen) in kwestie een klein inkomen betekenen.

Maandag 30 september 2013.

Om vijf uur hoor ik Henriette babbelen. Ha, er is dus bereik. Ik stuur vlug een sms'je naar Frida en Yves om dan verder te slapen.

King en ik drinken voor het ontbijt een koffie op het terras. We horen de generator opstarten en bijna direct weer stilvallen. Wat later komt Djonga melden dat hij de grote generator wilde opstarten maar dat er rook uit het bedieningsbord kwam en hij hem daarom weer afgezet heeft. We gaan onmiddellijk met Djonga mee om te kijken wat er verkeerd kan gegaan zijn. King opent het bedieningspaneel. Wat we zien is verschrikkelijk. De volledige elektrische bedrading is in mekaar versmolten. De kleine generator is

al sinds augustus onbruikbaar en nu ziet het er voor de grote generator ook niet goed uit. En hoe de kleine generator erbij staat!!! Eén dieselpomp is verwijderd samen met nog wat onderdelen. Een belangrijke bout is afgebroken. Alles ligt aan de voet van de generator, het is een totale chaos. Ik heb vanuit België dan wel een nieuwe dieselpomp meegebracht maar wat als er aan die andere onderdelen iets mankeert? Als we er niet in slagen om het gigantisch probleem op te lossen dat die twee generatoren stellen, dan zal er geen elektriciteit meer zijn wat een ware ramp zal betekenen voor in eerste instantie de oftalmologische missie van Herman Burvenich. Omdat er geen bereik is, kunnen wij hem niet verwittigen. Hij zal hier dus volgende week totaal onwetend aankomen en niets kunnen doen tenzij wat vakantie nemen en zich ergeren om het tijdverlies. Hij zal minstens één week in Katako-Kombe moeten blijven, tegen heug en meug. Omdat de communicatie quasi onmogelijk is, is de kans ook zeer klein dat we hem in Kinshasa kunnen bereiken met de mededeling dat hij terug naar België mag vliegen.

Enkele dagen na het onweer wordt het dak van de post-op hersteld.

Na het ontbijt bespreken we wat er ons te doen staat aan de generator. Een slecht contact veroorzaakte vermoedelijk het in mekaar smelten van de draden. Placide zal met engelengeduld draad per draad vervangen.

Als ik het generatorhuisje verlaat, zie ik timmermannen boven op het post-opgebouw. Ze zijn druk bezig het dak te vernieuwen. "Tiens," vraag ik me af, "was dat dan nodig?" Ik vraag uitleg aan Lucien. De week voor ik naar Congo vertrok was er een zeer hevig onweer met storm. Die storm heeft het dak van de post-op weggeblazen, het nieuwe gebouw voor de spoed gedeeltelijk vernietigd en een grote 'paillote', dat is één van de open maar overdekte wachtzalen, met de grond gelijk gemaakt. Lucien kon ons niet verwittigen omdat er geen bereik was.

Aangezien de elektriciteitsleidingen voor de spoed, de post-op én de pediatrie onder het dak van de post-op lagen en vernietigd zijn, moeten die vervangen worden en dat was niet voorzien. Maar bon, ook al hebben we hiervoor geen materiaal aangekocht in Kinshasa, toch zullen we dit kunnen oplossen. Ik denk eraan om de zusters wel in te lichten dat we middelen gekregen hebben om de elektriciteit in hun klooster te vernieuwen maar ik zal voorwaarden stellen aan dewelke moet voldaan zijn tegen volgend jaar. Ik kan dan de gekochte kabels, schakelaars en zo meer gebruiken in de post-op en het tijdelijke labogebouwtje. Worden mijn voorwaarden aanvaard, dan zullen we volgend jaar de nodige materialen voor het klooster aankopen. Er is gelijk hoe een extra uitgave die we moesten doen

om de stormschade te herstellen. De patiënten van de post-op zijn tijdelijk ondergebracht in de zaal van het gebouw waar de apotheek zal ingericht worden.

Placide en King halen het nodige materiaal uit 'ons bureau' om de draden van de generator te kunnen vervangen.

Samen met King en Guylaine bekijk ik de dozen die vorige week vanuit Kinshasa verstuurd zijn en ook deze die dit voorjaar vanuit België naar hier verstuurd werden. Een eerste vaststelling? Niets van wat we vorige week in Kinshasa aangekocht hebben is aangekomen. Gelukkig hebben we nog voldoende materiaal om ons werk te doen tot alles vanuit Lodja ter plaatse gebracht is. En verder... Er is toch wel iets onduidelijks met de nummering die wij op de dozen uit België aangebracht hebben. De nummering is niet uniform, niet consequent en daardoor wat verwarrend. Op sommige dozen is de nummering overschreven, dat helpt ook niet veel om die dozen te identificeren en te vergelijken met de verpakkinglijsten. Kortom, het is niet mogelijk om alle dozen te linken aan de inhoudslijst die ik bij heb én er ontbreken enkele dozen. Hopelijk zijn die met ons elektrisch materiaal nog onderweg.

In 'ons bureau' vergelijken King en ik de inventaris die we vorig jaar opgemaakt hebben met wat er overgebleven is. Behalve wat lampen en wat Placide nodig heeft om aan de grote generator te werken, is alles ter plaatse. Dan doen we samen onze ronde door de gebouwen van de campus. Hier en daar moet een lamp vervangen of moet een schakelaar of stopcontact vastgezet worden.

In de pediatrie heeft 'Alima' elektriciteit van de zonnepanelen van de bloedbank afgetapt om het gebouw van licht te voorzien, licht op 24V gelijkstroom. Maar... De gebruikte draden zijn

van zeer slechte kwaliteit: zeer breekbaar aluminium omgeven door een flinterdun laagje rood koper: echte chinoiserie dus, je reinste bedriegerij. Zoals hier gebruikelijk is alles zeer slecht geïnstalleerd (gevaarlijk!) met waardeloze schakelaars en sockets én er zijn geen lampen. De gehele installatie is niet met de zonnepanelen verbonden.

Lucien roept me tijdens zijn consultaties. Er is daar een maman met een kindje dat een ernstig cardiaal probleem heeft. Hij vraagt of ik enkele foto's wil maken van het kindje. Hij zal die dan aan Yves tonen om met hem de mogelijkheden te bespreken voor dat kindje. Het kindje vertoonde dezelfde uiterlijke symptomen als één van mijn zoontjes, Piet, die onder andere de Tetralogie van Falot had: 't is emotioneel een moeilijk moment.

Als ik mijn fototoestel naar huis wil doen, stapt in de straat een kleine stoet voorbij. Twee mannen dragen een groene kist met zich mee. "Er is in de kerk een uitvaart voor een kind," zegt Lucien. Onmiddellijk denk ik terug aan die uitvaart in Shinga II van een tweetal jaar geleden. Toen durfde ik niet op de vraag ingaan om foto's te nemen van het overleden kind. Niet dat, maar het feit dat ik de gelegenheid niet aangreep om de ouders mijn medeleven aan te bieden en hen over mijn twee overleden zoontjes te vertellen, speet mij onmiddellijk al na ons vertrek uit Shinga II. Het spijt me nu nog altijd: "Ook wij blanken uit het rijke en welvarende noorden hebben ook soms te maken met het overlijden van een kind." Ik rep mij naar de kerk. De pastoor en een assistent staan voor de kerkdeur, voor hen het groene kistje met in een halve cirkel wat volwassenen en tamelijk veel kinderen. De pastoor zegt zijn gebeden, de omstaanders zwijgen, kijken, luisteren en hebben zichtbaar verdriet. Als hij eventjes zwijgt, vraag ik de pastoor of ik ook iets mag zeggen. Hij is akkoord en als hij met de ingetogen ceremonie klaar is deelt hij mee dat Rik uit België nog wat te zeggen heeft. "Beste ouders en familie. Ik wil jullie zeggen dat ik mij goed kan inbeelden met welk verdriet jullie nu te maken hebben want ook twee van mijn zoontjes zijn op zeer jonge leeftijd overleden. Ik leef met jullie mee. Dank dat ik dit hier mocht zeggen. Het ga jullie goed. Dank."

Thuis vraagt Lucien mijn mening over waar hij de maïsmolen wil onderbrengen. Omdat hij wil vermijden dat de dorpingen met hun maïs of maniok de gehele campus door rondlopen of fietsen, wil hij dat de molen dicht bij de ingang van het ziekenhuis komt en liefst op een plaats waar ze de campus zelfs niet moeten betreden om bijvoorbeeld maïs te laten malen. Hij wil op die plaats een klein schuurtje laten bouwen

waarin de molen en wat benodigdheden komen. Hij heeft ook nog een tweetal alternatieven maar eens we de eerste locatie bekeken hebben, is het duidelijk dat dit de enige juiste keuze is: een hoek van de campus langs de straat. Lucien zal nu de komende dagen nagaan of er materialen zoals cement en zand voorhanden zijn om nog tijdens onze aanwezigheid met de bouw van het schuurtje te beginnen.

Na de middag stap ik naar het klooster van de zusters om aan zuster Marie H  l  ne te zeggen dat we een sponsor gevonden hebben om hun elektrische installatie te vernieuwen. Er is echter   n voorwaarde leg ik haar uit. Als zij ervoor zorgt dat de 'boite' in de tuin van de school volgend jaar nog ongeschonden is, dan zullen we de gehele installatie vernieuwen. Is er echter aan die 'boite' nog maar eens geprutst, dan zullen we zonder pardon niet installeren. De zuster valt, begrijpelijk, compleet uit de lucht: "Een 'boite'???" Samen gaan we die 'boite' van dichterbij bekijken. Ik leg haar uit dat de leerlingen die in de tuin werken deze voor het klooster belangrijke 'boite' al meerdere keren gemoesteed hebben én dat dit niet alleen z  er gevaarlijk is maar dat beschadiging er ook kan voor zorgen dat het klooster geen elektriciteit meer krijgt. Ze begrijpt. Ik zeg nog eens heel duidelijk: "Geen intacte 'boite', geen installatie." Ma s  ur belooft het nodige te doen   n dat de 'boite' intact zal zijn.

Om 17 u. heeft Placide zijn job van vandaag geklaard. King en ik hebben hem het laatste uur wat geholpen. We vervingen eerst nog de tot op de draad versleten drijfriem van de ventilator en startten de generator dan op. Toen die goed op toeren was gekomen hoorden we een wat raar geluid dat we probeerden te lokaliseren. Iets aan of in de omgeving van de ventilator veroorzaakte het rare, snelle getik. Een van de ventilatorbladen tikt tegen de bout waarmee de ventilator-

riem opgespannen wordt. Na wat 'coiffure' aan dat ventilatorblad, dachten we, zou het getik achterwege blijven. Er werd een stukje van het ventilatorblad afgeknipt maar het rare getik verdween niet. Hebben we de drijfriem te hard aangespannen en draait de ventilator daardoor een beetje scheef? Nadat we de drijfriem wat losser gemaakt hadden, was het getik verdwenen.

De elektriciteit werd naar de campus gelanceerd, er was nu overal licht. Van alle kanten hoorden we gejuich en/of applaus alleen niet vanuit de materniteit, daar brandt geen licht. Niemand heeft ons daarvan op de hoogte gebracht tijdens onze rondgang. En je gelooft het niet, iemand komt vanuit de pediatrie tot bij ons: "We hebben al wel drie maanden geen licht meer, kunnen jullie ons helpen?" We zullen dat morgen verhelpen. Toch wel eigenaardig maar toch verschiet ik hier niet van. Is het een mentaliteit of is het een soort overgangperiode van nog wennen? Als er geen licht nodig is, stelt zich het probleem niet dat er 's nachts geen licht is en denkt men er ook niet aan, laat staan dat men zich afvraagt wat de oorzaak zou kunnen zijn of dat iemand ervan verwittigd wordt dat er 's nachts daar geen licht was. Als het donker is stelt zich het probleem wel: "Oei! Er is hier geen licht en elders wel! Wat kan daar de oorzaak wel van zijn?" In de tijdelijke post-op is er ook geen licht maar dat is ons wel gezegd. Ook dat zullen we morgen arrangeren.

's Avonds hebben we het met Lucien over de verlichtingsinstallatie in de pediatrie. "Ik heb Alima verboden om aan die zonnepanelen te knoeien en daar elektriciteit af te tappen. Ze hebben hun gedacht gedaan maar ik heb de verbinding met de zonnepanelen afgerukt want ik wilde niet dat de frigo van de bloedbank zonder stroom viel." We geven hem gelijk omwille van de redenen die ik hierboven opgesomd heb.

"Trouwens," zeg ik hem, "we hebben gepland om dit jaar volwaardige elektriciteit te installeren in de pediatrie." Er was al wel 'goede' elektriciteit van 230V maar ook die installatie was gebricoleer (een werkje van King destijds uitgevoerd met beperkte middelen toen wij al weer naar België vertrokken waren; na King is nog aan die installatie geknoeid). Met de hevige storm van augustus is er echter geen elektriciteit meer in de pediatrie.

Klus geklaard?
You never know!